

Uczeń z dysleksją w szkole i w domu

– najważniejsze informacje i wskazówki do pracy

Opracowano na podstawie scenariusza Małgorzaty Rożyńskiej

WYBITNE OSOBY Z DYSLEKSJĄ

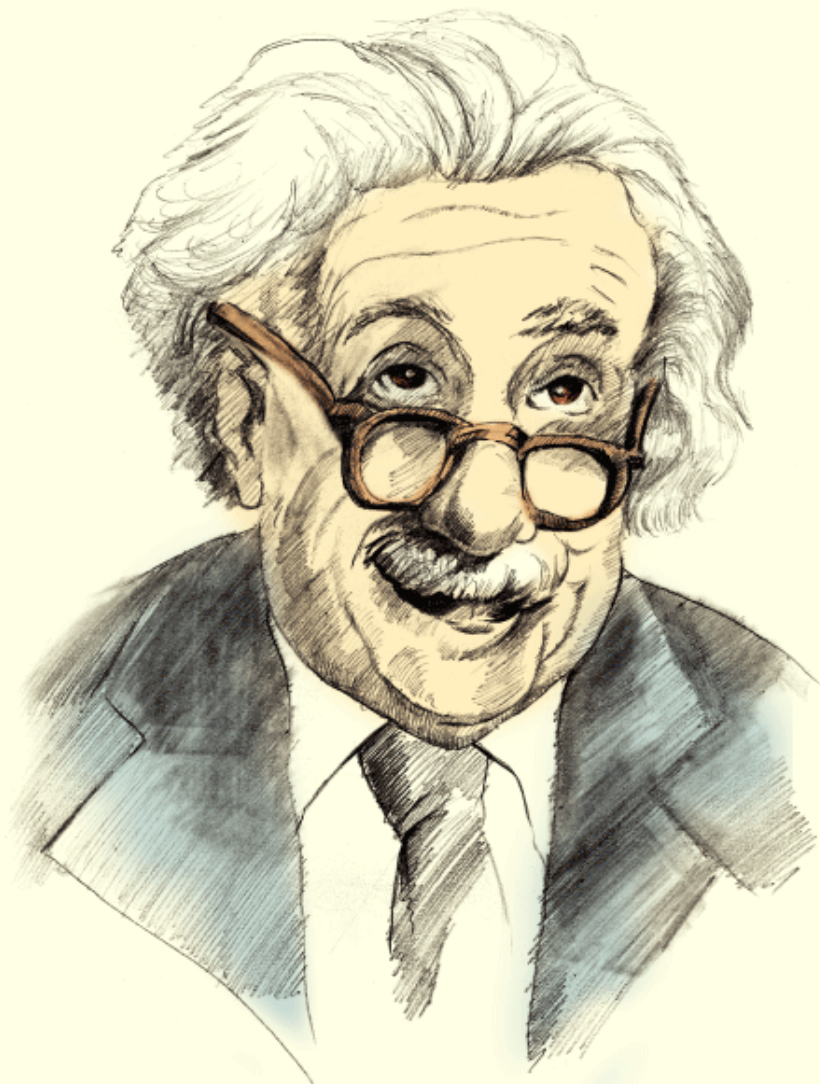
Hans Christian Andersen (1805–1875)

Pisarz duński, autor najpiękniejszych baśni, był dyslektykiem. „Nawet jako osoba dorosła nigdy nie nauczył się pisać poprawnie i jego manuskrypty zawierają wiele błędów typu charakterystycznego dla dysleksji”. W jednym z listów pisze o swoim nauczycielu: „Codziennie okazuje mi niechęć, a gdy w niedzielę rano przynoszę mu moje łacińskie ćwiczenia, przy każdym błędzie wstrząsa moją duszą, mówiąc mi najstraszliwsze prawdy. [...] Poprzedniej niedzieli przyniosłem moje zadania, a on, rozgniewany błędami, zawołał: «Przy maturze dostanie Pan pałą za takie zadania. Sądzi Pan, że jedna litera nic nie znaczy, że to obojętne, czy napisze Pan e czy też i? [...] Ma Pan najbardziej tępy łeb, jaki kiedykolwiek widziałem, i w dodatku jeszcze Pan sobie wyobraża, że Pan coś wart [...]»”.

WYBITNE OSOBY Z DYSLEKSJĄ

Albert Einstein (1879–1955)

Uważany za największego naukowca wszech czasów, autor teorii względności. Bardzo późno zaczął mówić, czytania nauczył się dopiero w wieku 9 lat. Miał też problemy z pisaniem. Ze względu na słabą pamięć z trudem przyswajał wiedzę z różnych dziedzin. Duże braki przyczyniły się do tego, że nie zdał za pierwszym razem egzaminu na studia. Dwukrotnie stracił pracę nauczyciela z powodu trudności związanych z dysleksją.

Obszary trudności:

- Język mówiony – słuchanie i mówienie
- Czytanie
- Pisanie – poprawność ortograficzna
- Pisanie – tworzenie tekstu
- Pisanie – kaligrafia
- Matematyka
- Pamięć
- Uwaga
- Problemy organizacyjne
- Niska samoocena

PRAWA UCZNIÓW Z DYSLEKSJĄ

W Polsce istnieją rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej, które wychodzą naprzeciw potrzebom uczniów dyslektycznych. Gwarantują one prawo do:

- wczesnej diagnozy;
- wczesnej, specjalistycznej interwencji (program i metody nauczania stosowne do potrzeb, możliwości i stylu uczenia się; udział w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych);
- dostosowania wymagań szkolnych i sposobu oceniania do możliwości ucznia (nauczyciel jest zobowiązany przestrzegać wskazań zawartych w opinii wydanej przez poradnię);
- zwolnienia z nauki drugiego języka obcego w wypadku uczniów ze stwierdzoną głęboką dysleksją;
- wyrównania szans podczas egzaminów (także sprawdzianu po szkole podstawowej, egzaminu gimnazjalnego i matury).

**Prawa uczniów z dysleksją
to nie przywileje ani zwolnienie od pracy,
lecz stworzenie właściwych warunków
do uczenia się dziecka
i pracy nad swoim problemem..**

OBOWIĄZKI UCZNIÓW Z DYSLEKSJĄ I ICH RODZICÓW

- Ważne jest, by rodzice ucznia z dysleksją nabrali przekonania o konieczności i celowości stałej pracy z dziećmi z dysleksją rozwojową.
- **Uczeń z dysleksją**, chcąc korzystać z udogodnień wynikających z praw np. możliwości dostosowania wymagań na poszczególnych przedmiotach szkolnych, **ma obowiązek** wykazania się przed nauczycielem swoją pracą nad przezwyciężaniem trudności. Oznacza to, że w pewnym zakresie wymagania wobec niego powinny być zwiększone.
- **Rodzice**, wiedząc, że problem dysleksji może pogłębiać się w wyniku zaniedbania dydaktycznego, **powinni świadomie podjąć współpracę** ze szkołą oraz pracować nad trudnościami w domu, ponieważ praca terapeutyczna bez współpracy rodziców jest niewykonalna.
- Rodzice w trosce o prawidłowy rozwój psychofizyczny swojego dziecka powinni wypełniać zalecenia zawarte w opinii psychologiczno-pedagogicznej.

Uczeń z dysleksją
ma prawa,
ale również obowiązki

JEŚLI JESTEŚ RODZICEM DZIECKA Z DYSLEKSJĄ

1. Pamiętaj, że inteligencja Twojego dziecka mieści się w normie, a często jest znacznie wyższa od przeciętnej.
2. Aby dziecko odnosiło sukcesy i uniknęło niepowodzeń, powinno być otoczone troską i poddane terapii.
3. Nie traktuj dziecka jak chorego, krnąbrnego czy leniwego.
4. Nie karz i nie wyśmiewaj w nadziei, że je to zmobilizuje do pracy nad problemem.
5. Nie łudź się, że samo z tego wyrośnie lub weźmie się w garść albo też ktoś je wyleczy. Skontaktuj się ze specjalistą i zachęć do udziału w zajęciach terapeutycznych.
6. Najważniejszą zasadą jest, że nie tylko terapeuta pracuje z dzieckiem, także rodzice w domu i to systematycznie.
7. Wspomagaj rozwój dziecka: rozmawiaj z nim, czytaj książki, rozwijaj wrodzone talenty i zainteresowania.
8. Chwal je za wszystkie osiągnięcia.
9. Współpracuj z nauczycielami.
10. Dziecko z dysleksją ma prawo do udzielania mu pomocy w domu i w szkole.

WSKAZÓWKI DO PRACY W DOMU

1. Uczenie organizuj metodą „małych kroków”.
2. Ułatwaj dziecku tworzenie struktur informacyjnych – nowe informacje połącz z tym, co jest dziecku znane.
3. Dbaj, aby dziecko wykonywało dokładnie i poprawnie wszelkie polecenia.
4. Staraj się zainteresować dziecko tym, czego się uczy.
5. Pamiętaj, że uczenie się osób z dysleksją wymaga niezmiernie wielu ćwiczeń, powtórzeń, niekiedy kilkaset razy więcej niż przeciętnie. Wielokrotne powtórzenia trzeba stosować w sposób urozmaicony, aby jak najmniej nużyły dziecko. Pamiętaj: „**raz**” **nigdy nie wystarcza**.
6. Wytwórz u dziecka poczucie odpowiedzialności za wykonaną pracę przez wykształcenie nawyku jej kontrolowania i poprawiania.
7. Staraj się pracować z dzieckiem twórczo, w sposób najbardziej niekonwencjonalny, interesujący.
8. Stosuj dużą liczbę wzmocnień (pochwał, nagród rzeczowych lub miłych wydarzeń). Niektóre z nich wcześniej ustal jako nagrody i określ zasady ich przyznawania.
9. Wykorzystuj uczenie wielozmysłowe przez zaangażowanie możliwie wszystkich zmysłów, co pozwala na łączenie informacji odebranych wszystkimi drogami (kanałami) zmysłowymi zaangażowanymi w uczenie się.

PROGRAM EDUKACYJNO-TERAPEUTYCZNY ORTOGRAFFITI

SZKOŁA PODSTAWOWA

GIMNAZJUM

KLASY I-III

ORTOGRAFFITI z Bratkiem
Program wsparcia uczniów
ze specyficznymi trudnościami w nauce

KLASY IV-VI

Matematyka bez trudności
Program dla uczniów z trudnościami
w uczeniu się matematyki

Od dysgrafii do kaligrafii
Program dla uczniów z dysgrafią

**Czytanie ze
rozumieniem**

CO DAJE PRACA NA PODSTAWIE PROGRAMU ORTOGRAFFITI

DZIECKO

rozwija pamięć, koncentrację uwagi, logiczne myślenie, a także percepcję wzrokową słuchową i sprawność grafomotoryczną;

osiąga postępy w pisaniu w zakresie poprawności ortograficznej oraz poziomu graficznego pisma;

lepiej i szybciej czyta – poprawia się technika czytania i rozumienie czytanego tekstu, rozwija słownictwo i poszerza wiedza;

rozwija sprawność językową w zakresie form wypowiedzi pisemnej i ustnej;

osiąga lepsze wyniki w nauce, a jego motywacja do pracy rośnie.

PROGRAM EDUKACYJNO-TERAPEUTYCZNY ORTOGRAFFITI – wskazówki do pracy w domu

1. Dziecko powinno pracować systematycznie, wykonując ćwiczenia co najmniej 30 minut dziennie lub około godziny 2–3 razy w tygodniu.
2. Ćwiczenia należy rozwiązywać ołówkiem, by w razie popełnienia błędu móc go z łatwością skorygować. Po zakończeniu pracy z danym zeszytem nie powinno w nim być żadnych błędów.
3. Niektóre ćwiczenia należy wykonywać wspólnie z dzieckiem, są one oznaczone specjalnym piktogramem.
4. Co najmniej raz w tygodniu rodzic powinien sprawdzić pracę dziecka i wspólnie z nim nanieść ewentualne poprawki. Należy pamiętać o tym, żeby nie podkreślać błędnie zapisanych wyrazów, a tylko zasygnalizować ich istnienie, polecając dziecku samodzielne ich odszukanie z wykorzystaniem słowniczka ortograficznego. Wypracowujemy w ten sposób u dziecka nawyk autokorekty.

PROGRAM EDUKACYJNO-TERAPEUTYCZNY ORTOGRAFFITI – wskazówki do pracy w domu

5. W zeszytach zastosowano liniaturę mobilizującą do starannego pisania. Dziecko musi zmieścić brzuszki liter między jej górną a dolną krawędzią. Należy zachęcać dziecko do starannego pisania w liniaturze, gdyż tylko w ten sposób możemy wpłynąć na poprawę poziomu graficznego jego pisma.
6. Do czytania zaleca się użycie kolorowych nakładek, które są dołączane do pierwszego zeszytu z każdego poziomu. Jest to nowoczesna pomoc, niwelująca kontrast między białym tłem kartki a czarnym pismem, który utrudnia czytanie niektórym dzieciom. Ponadto nakładka może służyć jako podkreślacz, pozwalający na odgraniczenie czytanej linijki tekstu, co zapobiega przeskakiwaniu z wiersza do wiersza podczas czytania.
7. Zarówno rodzic, jak i dziecko powinni mieć świadomość, na czym polega istota jego pracy oraz czemu służą poszczególne ćwiczenia. Dlatego przy każdym zadaniu umieszczono piktogramy informujące o tym, co kształci dane ćwiczenie.

WARTO PRZECZYTAĆ

- Bogdanowicz M., Adryjanek A., Rożyńska M., *Uczeń z dysleksją w domu. Poradnik nie tylko dla rodziców*, Gdynia 2007.

Bogdanowicz M., Adryjanek A., *Uczeń z dysleksją w szkole. Poradnik nie tylko dla polonistów*, Gdynia 2004.

Bogdanowicz M., *O dysleksji, czyli o specyficznych trudnościach w czytaniu i pisaniu. Odpowiedzi na pytania rodziców i nauczycieli*, Lublin 1994.

Bogdanowicz M., *Ryzyko dysleksji. Problem i diagnozowanie*, Gdańsk 2002.

GDZIE SZUKAĆ POMOCY?

1. Diagnoza

Badania diagnostyczne służące postawieniu diagnozy dysleksji rozwojowej są dokonywane w **poradniach psychologiczno-pedagogicznych**. Każda szkoła współpracuje z wyznaczoną poradnią. Dziecko może zostać skierowane na badanie przez szkołę (za zgodą rodziców) lub rodzic może samodzielnie udać się do poradni.

2. Terapia – zajęcia korekcyjno-kompensacyjne

W świetle obowiązujących rozporządzeń MEN-u uczeń ma prawo do udziału w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych organizowanych w szkole lub poradni psychologiczno-pedagogicznej.

3. Wiedza i wsparcie merytoryczne

Organizacją zrzeszającą rodziców dzieci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, nauczycieli, pedagogów, psychologów i terapeutów jest **Polskie Towarzystwo Dysleksji**. Organizacja ta należy do Europejskiego Towarzystwa Dysleksji. Na terenie całego kraju posiada obecnie ponad 70 oddziałów, w których można szukać wsparcia i pomocy.

Polskie
Towarzystwo
Dysleksji

www.ptd.edu.pl
ptd@ptd.edu.pl

ORTO GRAFFITI

szansą
na optymalny rozwój

www.ortograffiti.pl